

Bartákův hrnec se usadí na Vysočině v Olešence

BARTAKŮV HRNEC PRO KOZÍ SÝRY

Správní rada Nadačního fondu Bartákův hrnec vybrala za rok 2011 z několika návrhů jako nejlepší ekologické hospodářství Ing. Jana Dvorského z Olešanky u Přibyslavě a jeho rodiny. Správní rada si váží především zásluh Ivy Dvorské při začátkách ekozemědělství a poradenství a Jana Dvorského při organizování ekozemědělců v PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců a založení první kontrolní organizace pro ekologické zemědělství v ČR. Od roku 2005 se Ing. Dvorský začal spolu se členy rodiny věnovat ekozemědělství na obnoveném venkovském gruntu. V rodinném hospodářství – spolu se synem Vítkem a snachou Věrou, i dcerou Adélou – chovají plemenné bahnice a beránky ovcí Suffolk, kozy hnědé krátkosrsté pro biomléko i plemenitbu, biomléko zpracovávají na statku a v menším rozsahu pěstují biozeleninu a biobrambory. Obhospodařují 15 ha půdy, převážně trvalých travních porostů.

O Dvorských

Manželé Dvorští začínali v zemědělském družstvu, pak pracovali v Sempře, v té době přivedla paní Iva manželka k rozvíjícímu se hnutí ekologického zemědělství, protože na počátku chyběl specialista na živočišnou produkci. Oba byli zakládajícími členy spolku poradců v ekologickém poradenství a společně zpracovávali řadu podnikatelských projektů začínajících ekologických zemědělců. Ing. Dvorský začínal jako poradce

Rodina prošla cestu ze života ve městě k životu na venkově a děti rodiče vždy podporovaly. Syn Vítek s rodinou bydlí od ukončení vysoké školy na statku v Olešence a denně se věnuje dojení koz a všemu, co je na statku třeba, i když jeho specializací a zaměstnáním je krajinné inženýrství a pozemkové úpravy. Snacha Věrka se naplno věnuje výrobě a prodeji mléčných kozičích výrobků. Dcera Adélka po promoci sbírá pracovní zkušenosti v Anglii, ale vloni s přítelem koupili statek vedle rodičů v Olešence a hodlají jej re-

Ocenění pro nejlepšího ekozemědělce roku putuje po ekostatech právě v době, kdy v sadě skví se jara květ...

těť Jakeš na výměře 22 jiter polí, tři jiter luk a čtyř jiter lesů. Robota mu byla uložena ve výši 78 dnů potažní práce. Na začátku století grunt vyhořel původním vlastníkem Vlčkovým, po roce 1957 v něm hospodařilo Jednotné zemědělské družstvo.

„V roce 1998 se naše rodina rozhodla koupit tento statek i s 15 ha pozemků, abychom ho společnými silami postupně obnovili a mohli se pustit do rodinného ekologického hospodaření. Statek byl v té době už mnoho let opuštěný a ve zblázněném stavu, ale s nádhernou atmosférou. Pozemek mělo v té době v pronájmu ZD Olešenka, ale v roce 2004, po dokončení rekonstrukcí, jsme požádali o jejich vrácení zpět do užívání a rok nato jsme si pořídili první dvě kozičky.“ Vzpomíná Ing. Jan Dvorský na začátky. Při rekonstrukci obytné budovy využili také slaměných panelů (tehdy novinka) a vytápějí ji dřevoplynovým kotlem, takže se snaží chovat ekologicky i v domácnosti.

Rodina Dvorských hospodaří ekologicky, převážnou část pozemků tvoří trvalé travní porosty, pro zeleninu a brambory mají vyčleněno kolem půl hektaru. V roce 2005, kdy se usídlili v Olešence natrvalo, nastartovali ekochov koza Rózinka s „dcerou“ Zvonečkou. „Ke kozičkám jsme přikoupili také prvních 10 masných ovcí. S přibýváním koziček přibývalo i našich zkušeností s výrobou kozičího sýra. V roce 2010 jsme za pomoci evropských dotací z Programu rozvoje venkova dokončili malou sýrárnu a začali vyrábět sýry i jogurty a začali jsme sbírat ocenění za jejich kvalitu, např. na Přibyslavských mlékárenských dnech, na každoročních soutěžích Farmářského zpracování mléka pořádaných Mendelovou univerzitou v Brně...“ dodává snacha Věra Dvorská. Důležité je také to, že všichni z rodiny umějí o své práci poutavě vyprávět a předat zkušenosti dalším.

Úspěšně vedený plemenný ekochov ovcí s vynikajícím umístěním v plemenářských tabulkách a ekochov koz završili Dvorští zpracováním bioproduktů na ekostatku. Vynikající úroveň výrobků z kozičího biomléka, ověřená různými soutěžemi a značkou "Vysočina regionální produkt", je nepochybným dů-

a inspektor, byl po několik let manažerem PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, vybudoval první kontrolní organizaci pro ekozemědělství – KEZ, o. p. s., a několik let ji řídil, dosud pracuje jako poradce. Iva Dvorská navštívila v devadesátých letech několikrát biofarmy ve Švýcarsku a tam se zrodil sen, vybudovat na Vysočině, odkud pochází, vlastní ekologický hospodařící statek, sen se setkal s obdobným snem manžela a postupně se stal realitou.

konstruovat a připojit se k ekologickému hospodaření rodiny, navíc přibrat agroturistiku, vybudovat školící kapacity a postupně rozšířit ekologické aktivity rodiny.

Z historie gruntu a budování ekostatku

Když Dvorští hledali před lety objekt pro hospodaření, padla volba na obec Olešenka, dříve Volešné. Historický grunt se datoval u stavení č. 10 od roku 1654. Dvorští našli historické záznamy. Například kolem roku 1835 zde hospodařil Ma-

BARTÁKŮV HRNEC PRO KOZÍ SÝRY

➤ kazem o kvalitě ekochovu daného i správným výběrem plemene koz a kvalitním zpracováním biomléka.

Iva Dvorská dokončuje: „Že šly výrobky na odbyt a chutnaly, bylo pro nás obrovským úspěchem a zároveň skvělou motivací! Dnes máme koziček už 66, oveček 30 a v sýrárně týdně zpracováváme 600–800 l mléka. Nejkrásnější pro nás na našem hospodaření je, že jako rodina držíme pospolu, máme stejné představy a přání, přesto každý z nás přináší něco jiného, přitom všichni táhneme za jeden provaz!“

O ekochovu

Stádo koz je v kontrole užítkovosti, kozičky dobře dojí, takže se dostaly do elitních tříd, a potomci mohou být dobře využiti jak pro rozšíření vlastního stáda, tak pro prodej plemenných zvířat. Jistě je kvalita biomléka, pak i výrobků z něj, daná i welfare chovem koz, které mají denní přístup na pastviny, kromě tuhé zimy. Welfare znamená nejen zajistit přístup na pastviny, ale též vedení chovu co nejbližší přírodě, tj. dodržet metry čtvereční na zvíře, neodstavovat mláďata brzy od matek, nebo zajistit přirozenou plemenitbu. Janu Dvorskému se daří nejen v chovu koz, ale i v chovu ovcí Suffolk. Dostává většinu vybraných jehňat do elitních tříd. Kvalitní odchov zdravých jehňat a přísná selekce jehňátek zaručuje dobré příjmy pro statek. S ovcemi i mladými kozami navštěvuje trhy a výstavy pro chovatele.

V zimě se starají Dvorští o stádo oveček a kozích matek pod střechou stáje. Již v lednu začínají porody jehňátek i kůzlátek, u nichž se střídá celá rodina. Kozy po odstavu znovu dojí a biomléko se zpracovává na sýry, tvaroh, jogurty a prodává se i čerstvé biomléko ze dvora. V létě je na

práci, kromě sklizně sena pro krmení, také pěstování biozeleniny. Od léta přibude tedy k sortimentu mléčných bioproduktů cibule, česnek, kořenová zelenina, brambory a další druhy zeleniny. Především ženská část rodiny se stará o pěstování zeleniny, také o prodej ze dvora, putování po trzích v okolí, kde se kozi bioprodukty prodávají. Regionální výrobky z Olešanky, tedy z Vysočiny, se dostaly také do téměř desítky obchodů se zdravou výživou.

Plánů a úkolů má rodina po slavnosti ještě hodně. Stále je co zlepšovat a zdokonalovat a asi nikdy vše nebude hotové. O tom je život, říká Ing. Jan Dvorský: „Není cílem něčeho dosáhnout, ale stále něčeho dosahovat. Jak říká starý převozník Gauss v Páralově románu Mladý muž a bílá velryba: Důležitější je chytat, než chytit.“

Předání Bartákova hrnce nejlepší ekozemědělské rodině

Denní rutinu života na „kozím a ovčím dvorku“ přeruší 26. května malá slavnost za účasti osobností regionu i bývalých držitelů Hrnce, odborníků a další veřejnosti. Po slavnostním převzetí putovního Bartákova hrnce (s buchtem) od minulých držitelů Simony Adamcové z ekovčelařství Rokytník u Hronova, přesype nestor Ing. Barták „zlatáky“ – desetikoruny čerstvé ražby – oceněné rodině. Poté se otevřou vrátky do ekostatku nejlepších ekozemědělců za rok 2011. Návštěvníci si budou moci prohlédnout ustájení zvířat a některá pohládit, nahlédnout do dojírny,

mléčnice a do sýrárny. Občerstvení především v biokvalitě nebude chybět, jak vegetariáni, tak nevegetariáni si vyberou: sýry, jehněčí kotlík a k němu pivo, čaj, káva a ochucená voda. Bude přichystána ochutnávka a prodej biopotravin od okolních ekosedláků z Vysočiny.

Akci podpořil letos sponzorským darem holandský výzkumný ústav Agro Eco – Louis Bolk Institute Driebergen. (vha)

PROGRAM V OLEŠENCE č. 10

Od 11 h. Úvodní projevy, slavnostní předání Hrnce,

od 12 h. Občerstvení, prodej i ochutnávka produktů hospodáře i dalších ekosedláků z Vysočiny

13.30 h. DEN OTEVŘENÝCH VRÁTEK – prohlídka hospodářství, seznámení s chovem ovcí a koz a sýrařský minikurz

MÍSTO KONÁNÍ AKCE:

Olešenka 10 (u Přibyslavi),
GPS: 49°32'53.304"N, 15°46'1.210"E

Ing. Richard J. Barták, CSc., je v České republice nestorem ekologického zemědělství, v němž byl velmi aktivní již více let před rokem 1989. Je uznáván i mezinárodně; v roce 1991 založil nadaci pro rozvoj a propagaci ekologického zemědělství, která organizuje i tuto akci. Byl dlouhá léta činný v IFOAM (Mezinárodní federace hnutí za ekologické zemědělství) a v dalších organizacích českých i zahraničních. Po politické změně v našem státě byl náměstkem ministra zemědělství a v této funkci významně podporoval rozvoj českého ekologického zemědělství. V roce 2011 mu bylo 80 let.

